

Superdotació i altres capacitats - Milagros Valera

EDUCACIÓ

Primer pas per integrar els superdotats

Ensenyament edita un protocol de detecció i tractament dels alumnes amb altes capacitats

Ensenyament ha editat un protocol de detecció i actuació per guiar els mestres en l'atenció als nens superdotats o talentosos. A Catalunya hi ha entre un 4% i un 6% d'alumnes d'altres capacitats.

SÒNIA SÁNCHEZ

BARCELONA. Amb un any i mig el Berenguer coneixia tots els senyals de trànsit. Amb dos ja demanava què és un forat negre. Les seves altes aptituds eren tan evidents que l'escola va decidir passar-lo directament de P-5 a segon de primària. Però la seva vida escolar no ha estat pas fàcil, ben al contrari. Ser un nen especial li ha fet guanyar-se el rebuig de companys i, fins i tot, d'un mestre, segons relata la seva mare, Dolors Rius. Fins als 13 anys (en farà 14 la setmana vinent) ha canviat d'escola quatre vegades, dues de les quals després d'haver patit *bullying*. "Li van obrir el cap més d'un cop, la cella partida, una trompada a l'ull... Però sobretot moralment li han fet molt de mal. Tenia assumit que era normal que el maltractessin", explica la Dolors.

En l'última escola on va anar (privada), el director no acceptava tampoc la diferència de Berenguer i no li permetia avançar de curs. "Fins i tot un mestre el va ridiculitzar davant de la classe, i això va donar ales als companys assetjadors", diu la Dolors, que va portar el seu cas a la conselleria d'Ensenyament i va aconseguir canviar el Berenguer de centre. Ara va a l'escola concertada Projecte de Barcelona, on està molt content fent 4t d'ESO -amb mitjana de notable- tot i els seus 13 anys.

El Berenguer és un nen superdotat, que són els alumnes amb un "nivell elevat de raonament lògic i creativitat en tots els recursos intel·lectuals", segons la definició que fa la nova guia de detecció i actuació per a l'alumnat amb altes capacitats que va presentar ahir la conselleria d'En-

UNA MENT MERAVELLOSA

Berenguer Parras farà 14 anys la setmana que ve. Hauria de fer segon d'ESO però fa quart, amb una mitjana de notable. Ha patit durant anys el rebuig per ser diferent, fins que a l'escola ordinària Projecte ha aconseguit integrar-se i ser ell mateix. La seva mare, Dolors Rius, ha lluitat pel seu cas i per molts altres des de l'associació de famílies Fanjacs. HANOLU GARCÍA

senyament, Irene Rigau. Però, tal com apunta la mateixa guia, hi ha altres nens que tenen "elevades aptituds només en un o més àmbits, però en canvi en la resta poden presentar nivells discrets o fins i tot deficitaris". Aquests segons es coneixen com a "talentosos", ja sigui amb "talent simple" o "talent múltiple".

"Durant anys hi ha hagut un buit tant en la detecció com en l'atenció d'aquest alumnat, amb la falsa creença que per les seves capacitats no necessiten una atenció diferent", admet la conselleria. La nova guia dona al professorat taules orienta-

tives amb llistes d'indicis, que els permetran avaluar si algun dels seus alumnes té altes capacitats. La diagnosi, però, ha de ser oficialitzada per un centre especialitzat, segons explica la vocal del Col·legi de Pedagogues de Catalunya i experta en altes capacitats Milagros Valera, que ha col·laborat en la redacció de la guia.

"Integració amb el grup"

Un cop detectat, la guia d'Ensenyament ofereix pautes d'actuació a l'aula i pràctiques docents per escollir la metodologia més adient en cada cas, i per elaborar un "pla individualitzat" per a l'alumne, que ha de ser proposat pel tutor i aprovat per la direcció del centre. "Hi ha milers de solucions com milers de nens, perquè no és el mateix un superdotat que un talentós matemàtic, per exemple", apunta Valera.

La guia remarca que, en tot cas, el pla ha de preveure "la integració de l'alumne amb el seu grup de classe", "completar o ampliar els continguts normals de determinades matèries" i, en els casos en què calgui, "treballar la socialització i les habilitats comunicatives".

"Si és superdotat, molt per sobre dels aprenentatges de la seva edat i sense cap problemàtica emocional, cal una acceleració -avançar-lo de curs-, però també es poden fer programacions multinivell" dins la

Alumnat
Entre el 4%
i el 6% de
la població
escolar té alta
capacitat, diu
Ensenyament

mateixa classe. La guia no inclou la "precocitat" com a alta capacitat, ja que entén que "no és un fenomen intel·lectual sinó evolutiu, que suposa un ritme de desenvolupament més ràpid, però no l'assoliment de desenvolupaments superiors".

Segons Ensenyament, entre el 4% i el 6% de la població escolar catalana té altes capacitats. Valera, però, diu que no n'hi ha dades exhaustives per a Catalunya. Segons la mare del Berenguer, Dolors Rius, que presideix Fanjacs -una associació que agrupa 200 famílies catalanes d'alumnes d'altres capacitats-, els superdotats són entre el 2% i el 5% de la població, però el total d'altres capacitats puja al 15%-20%. També assegura que el 10% dels nens amb altes capacitats "pateixen depressió per falta d'atenció". Per això dona la

benvinguda al protocol, una reivindicació històrica de les famílies.

"Catalunya era a la cua de l'Estat en això. Esperem que la guia ajudi a acabar amb les ments retrògrades que encara hi ha en algunes escoles", diu Rius. El del Berenguer no és l'únic cas en què un director es nega a atendre el diagnòstic d'altres capacitats d'un alumne, i apunta: "Tots els casos que s'han denunciat a Ensenyament s'han resolt bé, però aquesta no hauria de ser la via".

5 preguntes a Milagros Valera VOCAL DEL COL·LEGI DE PEDAGOGUES DE CATALUNYA

"Cal un segon pas: la formació del professorat"

● Com valora el nou protocol?
És un primer pas. Una eina per ajudar els mestres a detectar-los i no equivocar-se, perquè sovint els identifiquen com a hiperactius o com a alumnes amb déficit d'atenció. Ara se'ls guia sobre com actuar. Però fa falta un segon pas molt important, que és la formació del professorat.
● ¿Atendre aquests alumnes requereix més recursos dels que hi ha?
No, més que recursos el que cal canviar és la metodologia i la manera de treballar a l'aula, amb programacions flexibles i multinivell. Aquest protocol explica com fer-ho, però el que em fa por és que aquesta guia sigui com un cotxe bo, que si no el saps conduir no et serveix de res. I per això cal més formació dels professors.

● A quina edat es detecta?
Als 3-4 anys es pot saber, però per a la tipologia calen un parell d'anys més.
● ¿Són alumnes de per si amb problemes d'adaptació social?
No, aquest és un estereotip molt enquistat, però no és cert. No tenen ni més ni menys problemes que qualsevol altre nen, però de vegades són els companys que no els accepten.
● ¿Pot ser que avui encara hi hagi casos sense diagnosticar?
Moltíssims. Pot haver-hi un 2% o 3% de nens sense diagnosticar, i gent adulta que mai no s'ha diagnosticat. Alguns superen l'avorriment i quan arriben a la universitat o on poden fer coses per ells mateixos se'n surten, però d'altres pot ser que mai arribin a desenvolupar les seves capacitats.

Generalitat
Catalunya

La consellera
Irene Rigau, AEN